

Čís. 7001.

Není-li jinak umluveno, přecházejí při postupu, vyjmouc práva čistě osobní, na postupníka všechna vedlejší práva (výhody) spojená s pohledávkou: právo na úroky, na smluvní pokutu, právo odpůrcí, rukojemství, přednostní práva v úpadku i při exekuci, zákonná zástavní práva. Smluvní zástavní práva vyžadují mimo to ručního odevzdání (knihovního převodu). Soudcovské zástavní právo (právo exekuční) může být rovněž převedeno pouhým postupem pohledávky, jest však na postupníku, by si vymohl na postupiteli průkazy (§ 9 ex. ř.) o postupu pohledávky a o postupu práva na přednostní uspokojení své pohledávky, chce-li v exekučním řízení při rozdělení výtěžku uplatnit svůj nárok na přednostní uspokojení své pohledávky před pohledávkou vy-máhajícího věřitele (postupitele) nebo aspoň v jejím pořadí.

Zánikem jednoho úhradního fondu nezaniklo právo na přednostní uspokojení i ohledně dalšího úhradního fondu pro tutéž pohledávku, byl' výsada tato nebyla výslovně rozšířena na tento fond, jen když nebyla zřejmě omezena jen na onen (zaniklý) úhradní fond.

Obdržel-li postupitel exekuci uspokojení ohledně pohledávky, z níž část postoupil, jest postupník oprávněn domáhati se na něm vydání částky, jež mu byla postoupena, z důvodu bezdůvodného obohacení. Lhostejno, že postupník nepodal v rozvrhovém řízení odpor proti příkázání celého výtěžku postupiteli.

(Rozh. ze dne 20. dubna 1927, Rv II 649/26.)

Usnesením ze dne 10. prosince 1921 povolena byla Emilii G-ové pro její vykonatelnou pohledávku 100.000 Kč exekuce na hostinskou koncesi Rudolfa G-a jejím vnuceným propachtováním a sice přístupem k exekuci vedené Antonínem P-em. Podle notářského spisu ze dne 14. července 1921 bylo však vloženo pro tutéž pohledávku Emilii G-ové 100.000 Kč zástavní právo na polovici usedlosti vl. čís. 189, která tehdy patřila vlastnický Rudolfu G-ovi. Smírem ze dne 27. prosince 1922 odstoupila Emilie G-ová z této své hypotekární pohledávky 100.000 Kč částku 10.500 Kč dvěma žalobcům a sice Bedřichu Sch-ovi část 3.060 Kč a filiálce v B. 7.440 Kč a současně jim postoupila i knihovni přednost před svojí zbytkovou pohledávkou 89.500 Kč. V dražebním řízení na polovici usedlosti Rudolfa G-a nedošla uspokojení žádná z hypotekárních pohledávek těchto tří věřitelů G-ových, naproti tomu v exekučním řízení na hostinskou koncesi Rudolfa G-a jejím vnuceným propachtováním, byla přikázána z výtěžku tohoto propachtování na původní pohledávku Emilie G-ové 100.000 Kč, částka přesahující 10.500 Kč, takže by pohledávky Bedřicha Sch-a i filiálky v B., kdyby jim výslovně bylo postoupeno bývalo exekuční zástavní právo pro jejich pohledávku 10.500 Kč na koncesi hostinskou Rudolfa G-a s přednostním právem úkojným před Emilií G-ovou, byly již uspokojeny. Pohledávka Bedřicha Sch-a 3.060 Kč byla však mezi tím zabavena pro pohledávku žalující banky a byla této bance přikázána k vybrání usnesením okresního soudu

ze dne 24. prosince 1925. Žalující banka domáhala se žalobou z obohacení na žalované Emilii G-ové vydání výtěžku 3.060 Kč, jež tato obdržela ze vnučeného pachtu hostinské koncese Rudolfa G-a a jenž by prý jí byl připadl, kdyby Sch-ovi pro pohledávku 3.060 Kč Emilie G-ová byla též postoupila exekuční zástavní právo v exekuci na hostinskou koncesi, tvrdíc, že Emilie G-ová na její úkor penízem tím se obohatila a odůvodňuje nárok svůj tím, že smírem ze dne 27. prosince 1922 byla Bedřichu Sch-ovi postoupena žalovanou část její pohledávky 3.060 Kč se zástavním právem i s přednostním právem úkojným vůbec a že pouze vzhledem k předpisům knihovního zákona do smíru protokolárně zjištěného pojata toliko hypotekární pohledávka a knihovní přednost, že však i když výslovný postup soudcovského zástavního práva a přednostního úkojného práva v její prospěch se nestal, přecházejí již po samém zákonu tyto výhody jakožto akcesorie pohledávky s postoupenou pohledávkou na nového nabyvatele. O b a n i ž š í s o u d y žalobu zamítly, N e j v y š š í s o u d zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Nižší soudy zamítly nárok žalobkyně, soud odvolací z důvodu, že ani Bedřich Sch. ani žalující banka nevedli exekuci na hostinskou koncesi Rudolfa G-a a že tudíž výtěžek přikázaný ze vnučeného pachtu Emilie G-ové, přijala tato na zbytek své pohledávky 89.500 Kč právem a že není tudíž povinna z přijatých výtěžků exekuce žalobkyni něco vydati, ježto se na úkor žalobkyně neobohatila a ani jinak podle §u 1398 obč. zák. neručí žalobkyni za dobytost postoupené hypotekární pohledávky a při exekuci na jiné částky majetku dlužníka Rudolfa G-a prý neměla postoupená pohledávka Bedřicha Sch-a přednost před zbytkem pohledávání Emilie G-ové. Tomuto názoru odvolacího soudu nelze bez dalšího přisvědčiti. Odvolací soud přehlédl, že žalovaná Emilie G-ová vede, jak nesporno, doposud exekuci na hostinskou koncesi pro celou původní pohledávku 100.000 Kč, tedy i pro dílčí pohledávku žalobkyně 3.060 Kč v ní obsaženou a že na vymáhanou pohledávku již dostala přikázáno přes 10.500 Kč. Odvolací soud přehlédl dále, že podle §u 1394 obč. zák. při postupu jsou práva postupníkova ohledně postoupené pohledávky totožna s právy postupitelovými a že kromě práv ryze osobních, k nimž právo zástavní a právo na přednostní uspokojení nenáleží, přecházejí na postupníka všechna vedlejší práva (výhody) s pohledávkou spojená (srov. rozh. čís. 2976 sb. n. s.), jako právo na úroky, právo na smluvní pokutu, právo odpůrčí, rukojemství, přednostní práva v úpadku i při exekuci, dále zákonná práva zástavní, leč že by jinak bylo umluveno. (Viz Ehrenzweig, System rakouského práva soukromého sv. II., 1. polovice § 331, judikát č. 247 býv. nejvyššího soudu vídeňského a rozhodnutí 5409 Gl. U. N. F. a 10.979 Gl. U., pak Krčmář, Právo obligační § 31 a Práva věcná str. 84). Smluvní práva zástavní vyžadují kromě toho ruční zástavu odevzdání a hypotekární právo knihovního převodu na postupníka (viz Ehrenzweig tamtéž), z čehož se vysvětluje,

proč za účelem převodu hypotekární pohledávky a za účelem postoupení knihovní přednosti bylo nutno učiniti písemnou úmluvu mezi Bedřichem Sch-em a Emilií G-ovou. Soudcovské právo zástavní (právo exekuční) může rovněž býti převedeno pouhým postupem pohledávky, avšak tento postup musí v exekučním řízení býti prokázán soudu veřejnou, nebo veřejně ověřenou listinou, a odůvodňuje tudíž postup pohledávky exekučně dobývané pro postupníka nárok proti postupiteli na vydání průkazu podle §u 9 ex. ř. o postupu pohledávky, jakož i o postupu práva na přednostní uspokojení. I jest na postupníkovi, by si vymohl průkazy ty na postupiteli, chce-li v exekučním řízení při rozdělení výtěžku vnučeného propachtování uplatniti svůj nárok na přednostní uspokojení své pohledávky před pohledávkou vymáhajícího věřitele (postupitele) aneb aspoň v jejím pořadí. Na žalobkyni přešla tedy smírem ze dne 27. prosince 1922 nejen část 3.060 Kč hypotekární pohledávky Emilie G-ové 100.000 Kč s její knihovní předností, nýbrž přešla tato část pohledávky na ni vůbec a to již po zákonu s právy a přednostmi s ní souvisejícími, tedy i s exekučním zástavním právem, vydobytým pro Emilií G-ovou na hostinské koncesi Rudolfa G-a, pokud se ovšem vztahuje na část 3.060 Kč z její původní pohledávky 100.000 Kč i s přednostním právem úkojným, bylo-li vůbec (bez omezení na exekuci immobilární) pro ni zřízeno (§ 1394 obč. zák.). Výslovného smluvního rozšíření tohoto práva zástavního i na exekuční zástavní právo, vydobyté G-ovou i ke koncesi hostinské, a výslovného rozšíření smluveného přednostního pořadí, bylo-li rázu všeobecného i na tuto exekuci, nebylo vzhledem k ustanovení §u 1394 obč. zák. zapotřebí; stačí, když rozšíření to nebylo výslovně smírem vyloučeno.

Postupnice může uplatňovati pohledávku tak, jak přináležela postupitelce, se všemi jejími výhodami i aksesoriemi, neboť ani zástavní právo ani právo na přednostní uspokojení nelpí na osobě postupitelky (§ 1393 obč. zák.) a nezanikly tudíž zánikem jednoho úhradního fondu (nemovitostní exekuce), nýbrž jeví své účinky i ohledně dalšího úhradního fondu pro tutéž pohledávku nabytého, byť i výslovně tato privilegia nebyla na tento druhý fond rozšířena, pokud ovšem nebyla zřejmě na jistý úhradní fond omezena, jinak by byla postupitelka na úkor postupnice bezdůvodně obohacena (viz Ger. Zeitung r. 1916, čís. 16 článek Dra Weinmanna Uebertragbarkeit von Exekutionsprivilegien und Vorrechten, Bartsch Komentář ke konk. ř. § 50 pozn. 7., § 24 (2) vyrov. a § 54 (2) konk. ř. a § 7 nař. o moratoriu z 25. května 1915 č. 138 ř. zák.). Žalobkyně neuplatnila sice v exekuci vedené Emilií G-ovou propachtování hostinské koncese Rudolfa G-a postupu pohledávky 3.060 Kč s Emilií G-ovou na Bedřicha Sch-a, což v odvolání výslovně doznává, poněvadž však Emilie G-ová vedla i na dále na koncesi exekuci pro celou svou původní pohledávku 100.000 Kč a tudíž i pro onu její část (3.060 Kč), kterou postoupila Bedřichu Sch-ovi a která nyní přináležejí žalobkyni, neomezivši výslovně exekuci o tuto pohledávku, a poněvadž ohledně částky vymáhané pohledávky 100.000 Kč byla již uspokojena, obdrževši z výtěžku vnučeného pachtu přes 10.500 Kč, domáhá se žalobkyně právem na žalované vydání části tohoto výtěžku, na úhradu

své pohledávky 3.060 Kč, neboť jest takto G-ová bezdůvodně na úkor žalobkyně o tento peníz aneb aspoň o jeho část obohacena; vždyť žalovaná postoupila tento peníz 3.060 Kč ze své pohledávky 100.000 Kč Sch-ovi, jehož pohledávku nyní vydobývá žalobkyně (ovšem jménem vlastním), a, postoupila-li jí — aspoň podle tvrzení žalující banky — přednost před svou zbytkovou pohledávkou za všech okolností, vybrala tedy z výtěžku vnučeného pachtu hostinské koncese peníz, kterýž jí aspoň z části již nepatřil, který následkem postupu přináleží do jmění žalobkyně a není zákonného důvodu, by peníz ten pro sebe podržela (§ 1431 obč. zák.).

Proti této žalobě z obohacení není ani odůvodněnou námitka, že žalobkyni nepřisluší žalobní nárok z důvodu, že nepodala v řízení rozvrhovém odporu proti příkázání celého výtěžku Emilii G-ové podle §§ 340 a 125 ex. ř., neboť podle judikátu býv. vídeň. nejvyššího soudu čís. 220 nelze postupnici brániti, by nepodala žalobu z obohacení přímo na postupitelku, má-li za to, že tato jest vyplácením peníze (3.060 Kč) z výtěžku vnučeného pachtu na její úkor, byť i jen z části bezdůvodně obohacena. Podle zmíněného judikátu jest sice usnesení rozvrhové soudním náležením, který nabývá i pravomoci, avšak nikoliv pravomoci absolutní v té míře, by právní poměry vyplývající z hmotného právního stavu mezi jednotlivými účastníky byly konečně řešeny jednou pro vždy a bez ohledu na to, zda na ně při rozdělení výtěžku exekuce byl zřetel vzat, čili nic. Nesúčastnění se na rozvrhovém řízení nemá v zápětí pro postupnici dílčí exekuční pohledávky zánik jejího hmotného práva, pozůstávajícího v tom, že následkem rozdělení výtěžku, neodpovídajícího skutečnému právnímu stavu, se jednomu dostalo (v tomto případě žalované) majetkového prospěchu, který tím byl druhému (žalobkyni) odejmut. Nelze seznati, proč by mělo žalobkyni býti upíráno právo domáhati se odčinění bezdůvodného obohacení na žalované, když dokáže, že se jí k její škodě dostalo bezdůvodně hmotné výhody tím, že obdržela na částečné zaplacení své, původně 100.000 Kč činící pohledávky, peníz 3.060 Kč, kterýž měl připadnouti zcela neb aspoň z části, na postoupenou jí pohledávku žalobkyně 3.060 Kč. Jest tedy podle zmíněného judikátu tato žaloba, bez ohledu na to, zda žalobkyně podala v řízení rozvrhovém proti příkázání odpor čili nic, přípustnou, poněvadž se opírá o skutkový děj, o kterém nebylo rozhodnuto v rozvrhovém usnesení, neboť nebylo v něm rozhodnuto o nároku Bedřicha Sch-a, pokud se týče o nároku nynější žalobkyně, a opírá se tudíž nárok žalobkyně o jiný skutkový děj, než který byl předmětem rozvrhového usnesení, a proto nelze nároku žalobkyně aspoň částečné oprávnění upříti. Neposoudil tedy odvolací soud případ správně po právní stránce (§ 503 č. 4 c. ř. s.), uznáv, že žalovaná není povinnou, vzhledem k tomu, že Sch. vůbec nevedl exekuce na hostinskou koncesi Rudolfa G-a, vydati něco z výtěžku exekuce této žalobkyni. Žalobkyni přísluší při nejmenším nárok na poměrné uspokojení v stejném pořadí se žalovanou a po případě i s filiálkou v B., nebylo-li již rozvrhovým usnesením o jejím nároku rovněž pravoplatně rozhodnuto, pokud se týče nárok na vydání peníze, kterého by byla docílila při poměrném uspokojení v pořadí pohledávky strany

žalované, kdyby se byla řízení rozvrhového účastnila, a který na jejím místě připadl z výtěžku vnučeného pachtu žalované. Žalobkyně tvrdila však ve sporu dále, že při smíru ze dne 27. prosince 1922 bylo ujednáno, že pohledávka Bedřicha Sch-a 3.060 Kč má býti nejen při exekuci na nemovitosti Rudolfa G-a, nýbrž za všech okolností uspokojena před zbytkem pohledávky žalované 89.500 Kč, naproti čemuž namítala žalovaná, že při onom smíru nebylo kromě přednostního knihovního pořadí řeči o přednosti při exekuci na hostinskou koncesi. Žalobkyně nabídla sice důkazy o tvrzeném jí přednostním pořadí její pohledávky za všech okolností důkazy, které provedeny nebyly (důkaz výsledkem stran) ač byly důležité, poněvadž jich zdar mohl případně vésti ku zjištění přednostního práva úkojného pohledávky žalobkyně před pohledávkou žalované vůbec. Žalobkyně nevytýká však již v dovolání neúplnosti řízení v tom směru a neklade tudíž již váhy na provedení oněch důkazů, z čehož lze souditi, že již netrvá na tvrzení, že bylo výslovně ústně umluveno, že má její pohledávka míti přednost za všech okolností před pohledávkou žalované. Zbývá tedy otázka, zda přednost ta jí přísluší již vzhledem k obsahu smíru ze dne 27. prosince 1922, jak písemně byl upraven. Otázku tu dlužno zodpověděti záporně, neboť, když strany mluvily o vkladu převodu hypotekární pohledávky žalobkyně 100.000 Kč částkou 3.060 Kč na Bedřicha Sch-a tak, by měla pořadí před zbývající pohledávkou žalobkyně, zjevno z toho, že minily tím přednost pouze při exekuci immobilární a nelze úmluvu tu extensivně vztahovati i na exekuci na hostinskou koncesi. Příslušel by tedy žalobkyni v exekučním řízení posléze zmíněném pouze nárok na současné poměrné uspokojení se zbytkem pohledávky žalobkyně s pohledávkou filiálky v B., pakli o této nebylo pravoplatně již jinak rozhodnuto. Za tím účelem bude však nutno zjistiti výši všech tří pohledávek s jich příslušenstvím, má-li výtěžek býti poměrně rozdělen. Dále bude z exekučních spisů zjistiti, jaký peníz obdržela žalovaná na svou pohledávku a jaká část z toho připadá na pohledávku žalobkyně a zda a pokud je žalovaná ještě na újmu žalobkyně obohacena. Nižší soudy následkem mylného svého právního posouzení nezjistily okolností těchto a zůstalo tudíž důsledkem toho řízení kusým a neúplným (§ 496 čís. 3, §§ 513 a 503 čís. 2 c. ř. s.).

Čís. 7002.

Dlužníku (jeho opatrovníku) lze usnesení povolující exekuci na pohledávku doručiti náhradně.

Vydal-li usnesení v exekuční věci před 1. listopadem 1926 okresní soud civilní pro vnitřní Prahu, jest rekurs podán včas, byl-li podán ve lhůtě u tohoto soudu, třebas v den podání rekursu byl již činným exekuční soud v Praze.

(Rozh. ze dne 21. dubna 1927, R I 287/27.)

Rekursní soud odmítl rekurs do usnesení okresního soudu civilního pro vnitřní Prahu, jímž byl ustanoven opatrovník a povolena